

Da li je Jadran osiromašio ribom?

Boro Kamić

Svako od primorskih mjesta, od najmanjeg do najvećeg, uzduž čitavog našeg obalnog ruba svake godine s napregnutom pažnjom prati svaki dan ribolovne sezone. O ribi se razgovara, iščekuju rezultati, prognozira i na kraju sezone napravi bilanca. Ni ovoća puta nije bilo drugačije. Sezona je završila, ali je saldo, za razliku od proteklih godina, ovoća puta loš, pa se uz problem, kako ublažiti posljedice slabog ulova postavilo i pitanje: »Je li Jadran osiromašio ribom? Godine prolaze, a ulov sardela, najvažnije ribe za našu prerađivačku industriju, i u nekoliko posljednjih godina podbacuje. Od ulova sardele ima zarade za svih: ne samo za ribare i njihove porodice, već i za tvornice, poduzeća i sve druge, koji na prvi pogled i nemaju neku neposrednu vezu sa srdelom i ulovom.

Nekada se sardela kod nas prodavala u besćenje i bacala u more, jer nije bilo prerađivačkih kapaciteta. Sada postoji na našoj obali više modernih prerađivačkih kapaciteta, ali nema srdele, pa ribari smatraju, da je Jadran osiromašio ovom ribom, odnosno planktonima, kojima se riba hrani. Kako bi se inače desilo, da se u Vela Luci, našem najpoznatijem ribarskom središtu, koje posjeduje okruglo stotinu brodica na motore za ulov ribe, tokom čitave sezone ulovi svega 15 vagona sardela. Upravo toliko, koliko se ranijih godina lovilo kroz nekoliko večeri. A tako slab ulov komplicira i onako — što se ribarstva tiče — kompliciranu problematiku i upućuje na potrebu još većeg moderniziranja ove privredne grane, ako se žele postići i prosječni rezultati u ulovu i preradi. Ma da se to moguće na prvi pogled i ne čini, proizvodnja ribe i u prosječnoj godini po glavi stanovnika kod nas je mnogo manja nego u mnogim evropskim državama. Iza nas se vjerovatno u Evropi nalaze samo Bugarska, Poljska i Rumunjska, a od kopnenih država ispred nas su čak i Švicarska i Austrija. Naime, svjetski prosjek proizvodnje ribe po glavi stanovnika iznosi oko 9,2 kg, a kod nas se za čitavu obalu kreće od 7,1 kg po glavi stanovnika, odnosno u Istri sa 5,5 u Hrvatskom Primorju sa 7,8 a u Dalmaciji sa 7,4 kilograma. Znači potreb-

no je nešto uraditi. A to nešto sastoji se u tome da bi ribu, umjesto je čekati, trebalo tražiti izvan uskog obalnog ruba, odnosno ulagati veća novčana sredstva u ovu privrednu oblast i konstantno je unapređivati. Naime čitav se problem i postavlja u vidu dileme: ili konstantno unapređivati ovu privrednu granu i tako joj proširivati horizont ili joj umjesto glavnog dati dopunski karakter.

O raznim aspektima ove teme raspravljano je nedavno i u Dubrovniku na sastanku Udruženja morskog ribarstva Jugoslavije i tom prilikom zaključeno je da se ribarstvu kao privrednoj oblasti posveti veća pažnja. Uz mjere, koje su predviđene za to unapređenje, istaknuta je i potreba upućivanja naših tehničara i drugih stručnjaka, zaposlenih u ribarstvu, u inozemstvo, radi upoznavanja sa suvremenim metodama ulova i prerade ribe, kako bi se stečena iskustva mogla i kod nas primijeniti. Predviđa se, da tokom iduće godine broj upućenih stručnjaka bude veći, nego sada, pa se navodi, da bi jedna grupa naših tehničara trebala poduzeti studijsko putovanje u Francusku, Maroko i Portugal, zatim da delegati Udruženja morskog ribarstva Jugoslavije prisustvuju savjetovanju Komisije za ribarstvo Mediterana u okviru organizacije FAO, gdje će se tretirati aktuelna pitanja industrijske prerade ribe, kao i da sudjeluju na Međunarodnoj konferenciji za frigorifikaciju, koja će se održati u Parizu. Osim navedenog predviđa se i sudjelovanje naših stručnjaka na međunarodnom sajmu o upotrebi plastičnih masa u konzervnoj industriji, kao i sudjelovanje na Međunarodnom kongresu za pitanja konzervne ambalaže, koji će se održati prigodom velesajma u Parmi i Milanu.

Ali ipak, briga o ulovu i nastojanja za njegovo povećanje i dalje ostaju na prvom mjestu, a zajedno s tim i potreba intenzivnijih vršenja priprema za predstojeću i naredne ribolovne sezone. Bilo bi presmiono — na osnovu slabog ulova kroz par posljednjih godina — vjerovati i tvrditi, da je naš Jadran osiromašio ribom, tim prije što se ovakvi slučajevi slabog ulova nijesu desili prvi put. Iz iskustva s našom srdelom znade se, da

je sličnih slučajeva bilo i u prošlosti, a kao najmarkantniji navodi se onaj Komize, kada se 1893. godine ulovilo 140 vagona srdela da samo nekoliko godina iza toga — 1898. ulov spadne na svega pet vagona, pa da se zatim godine 1909. posoli 36.000 barila, a 1921. bude opet slab ulov. 1949. godine ulovilo se preko 140 vagona. To znači, da ne treba isključivati mogućnost da se eventualno već i do godine od ulova naplati trud slabih godina i da se treba svake godine ozbiljno pripremiti, kako bi se slučaj obilne pojave ribe maksimalno iskoristio.

Kada je već riječ o maksimalnom iskorištavanju našeg mora, ne može se, a da se sa par riječi ne ukaže i na činjenicu, da bi naše ribarnice ipak mogle biti snabdjevene ribom i pored slabe po-

jave srdele. Jer sardela, iako je najvažnija, nije i jedina riba našeg mora. Naše more može dati i više, kad je u pitanju riba, koja ne podliježe tolikim kolebanjima ulova i mogućnostima kretanja, kao što je to slučaj sa srdelom. Naše je kočarstvo zakazalo: od milijun i po hektara raspoložive površine našeg mora za kočarenje, jedva se iskorištava 20 do 25% i to pretežno uz obalu. Osvajanjem novih površina i izbjegavanjem, da se jedna područja preintenzivno iskorištavaju, a druga da ostaju netaknuta, sastojat će se u znatnoj mjeri rješenje problema snabdjevanja naših tržišta ribom, a i rentabilitet ovakvog načina lova, te će na taj način ribarstvo zauzeti u našoj privredni mjesto koje mu i pripada.